

בתורה ששל תורה

פרפראות עה"ת משלחן ומבאר רבותינו נבג"מ יו"ט ע"י חבורת אברכים דקהילת חסידי סאטמאר בארה"ק

כס"ד

1957 שנה לחורבן בית מקדשינו ותפארתינו שיבב"א

זמנים לשב"ק	גליון תשצ"ו
פרשת דברים	ד' מאב תשפ"ה
הדלה"נ	6:59
מוצש"ק	8:51
עלות השחר	4:39
נץ החמה	5:51
סווק"ש א'	8:26
סווק"ש ב'	9:18
סווי"ת	10:26
חצות	12:45

ותקרבנו אלי כו' נשלחה אנשים לפנינו הוא הפירוש כנ"ל שיהא להם לעזר לפנות להם הדרך מכל מנשול כיון שכל הקליפות חונים שם עדיין * ואומר אליכם כו' לא תערצו ד' אלקיכם ההולך לפניכם ובמדבר אשר ראתי כו' ובדבר הזה אינכם מאמינים בד' אלקיכם ההולך לפניכם לתור לכם מנוחה ומוטב היה לכם להאמין בו יתברך כי הוא יפנה הדרך לפניכם והוא ינחיל לכם את הארץ וק"ל: (נועם אלימלך)

א"י אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן וגו'. הנראה לרמז בזה דרך התוכחה מי שבא להוכיח את בני"י צריך להיות נשמר מאד לכל יקטרג ח"ו עליהם בדבריו להזכיר עונם רק אחרי ראותו כי נמחק עונם ונתקן ולא נשאר רושם כלל. וזה הרמז אלה הדברים וגו' עבר הירדן. הירדן יר"ד דין פי שכבר עברו וחלפו הדינים מהם ונמחק העון אזי הוכיח אותם ולא מקודם שה' יז' עליהם שום קטרוג כלל. וז"ש (ויקרא יט, יז) הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא. פי' מפני שכבר נמחל: (תפארת שלמה)

אלה הדברים, כתיב אחד עשר יום מחורב לקמן כתיב מדבר קדמות י"ל ע"ד רמז כי נגאל בשם אהי' אשר אהי' ובחטאם פגמו והוצרכו לתקנו ואהי' במלואו (כזה אלף הא יוד הא) גמטריא קמ"ג ועם הכולל ק"דס' והוא מספר שני פעמים ע"ב והנה כתיב אחד עשר יום מחורב פירש"י שנסעו בשלשה ימים מה שצריך י"א יום ובחטאם נתאחרו ל"ט שנים, והנה כל ג' י"א היינו לפי חשבון מה שהלכו בג' ימים הוא מהלך י"א יום) וא"כ ל"ט שנים הוא י"ג פעמים ג' וג' הוא י"א א"כ הוא כמו י"ג פעמים י"א עולה קמ"ג ושנה ראשונה הוא קמ"ד ונתקן שם אהי' ואחר זה התקון נקרא המדבר מדבר קדמות, ואז שלח לסיחון:

ה' אלקי אבותיכם יוסף עליכם כנס אלף פעמים ויבקר אתכם כאשר דבר לכם, פירש"י אמר להם משה זו היא משלי אבל הוא יבקר אתכם כאשר דבר לכם. וי"ל ידוע כי משה הוא מקור נח התורה ככתוב זכרו תורת משה עבדי, כי הוא אשר עלה לשמים להוריד תור ומצות לישראל, ועפ"י יבואר כונת דברי רש"י אמר להם משה זו משלי היא, פירוש אם תהיו זריזים להתדבק בבחינת יומדתי שלי היא נח התורה הק' אזי ממילא הוא יבקר אתכם כאשר דבר לכם, כי לפי שהתורה היא הכלי המחזיק ומשפיע שפע הברכה משמי מרום, לכן אם תהיו דבוקים בה בדביקות הראויה תזנו לקבל באמצעותה שפע הברכה מלמעלה. (עטרת יהושע)

ניצוצות

ברעה שאתה עשית - הסתכל בזוכית מגדלת: ברעה של אחר - הסתכל בעיניים עצומות למחצה.

ביאור הדברים

מספרי דבי רב ספה"ק דברי יואל

האם ציון של אל תתגור בם היא לשעה או גם לדורות, לולא חטא הנורא של העברה על השבועות כבר היינו נגאלים ואת העם צו לאמר אתם עוברים בגבול אחיכם בני עשו וגו', אל תתגור בם כי לא אתן לכם מארצם עד מחר כך רגל וגו' י"ל בתכית לאמר ומיותר, דכבר דאון ואת העם צו, הרי בזה נצטוו לאמר

וזהו ונבונים לא מצא, שלא היה אחד שאמר שהוא נבון, עכ"ד, וזהו מ"ש משרע"ה איכא אשא לבדי, שאין בכם מי שיחזיק עצמו בבחינת נבון, רק חכמים שמקבלים הכל כמו שלמדתי אתכם. (ברך משה)

איכא אשא לבדי וגו'. ובמד"ר ג' נתנבאו כלשון איכא, משה אמר איכא אשא לבדי וגו' ישעיה אמר איכא היתה לזונה, ירמיה אמר איכא ישבה בדר. ואפ"ל בהקדם דברי אא"ז זללה"ה בייטב לב פר' תולדות, שכתב שם שהקב"ה ברא את האדם שישלים עצמו בכח עבודתו בעמדו בנסיון הבחירה, ורצה הקב"ה לזכותו שנעמוד באמונתו גם בזמן הגלות, והב' מקדשים הראשונים היה אור המאיר לתקוע אמונתו בלבבנו שלא נזיז כל שהוא מאמונתו הטהורה, עכ"ד, וזהו י"ל כי כוונת המדרש ג' אמר איכא, משה אמר איכא אשא לבדי וגו', ר"ל כי בזמן של דור דעה שראו את אור ה' והנהגתו באתגליא ונתקעה האמונה בלבם, ע"י זה אמר ישעיה איכא היתה לזונה שאף בזמן הגלות ישארו קריה נאמנה - באמונתם, וירמיה אמר איכא ישבה בדר, שישבו בדר מכל העמים באמונתם. (שפתי צדק)

ויקחו בידם וגו' צריך לדעת א' למה הוצרך לומר ויקחו בידם, שלא היה צריך לומר אלא ויורידו אלינו מפרי הארץ, ב' למה אמר וישיבו אותנו דבר ויאמרו וגו', שלא היה צריך לומר אלא וישיבו אותנו טובה אכן הכוונה היא לפי שהיו במרגלים שתי הדרגות, אחת רעה, היא תשובת עשרה מרגלים, ואחת טובה, היא תשובת יהושע וכלב: ובדבריו כאן אמר שתי התשובות, כנגד מה שהשיבו עשרה האנשים הרשעים לרעה, אמר ויקחו וגו' וישיבו אותנו דבר, פירוש לא רצה משה עליו השלום לחזור הדברים הרעים, שלא לעורר הדין על שכבר מתו, ואמר הענין סתם שהשיבו דבר ולהעיר שעל עשרה מרגלים הוא אומר אמר ויקחו בידם, פירוש על דרך אומרים ז"ל (סוטה לד) שמונה מרגלים נטלו אשכול, אחד נטל תאנה, ואחד נטל רימון, אבל יהושע וכלב לא נטלו כלום, כאמור בדבריהם ז"ל והוא מה שדקדק במאמר ויקחו בידם, לומר שהם העשרה שלקחו בידם מפרי הארץ, וישיבו אותנו דבר, מה שהשיבו:

ותקרבנו ותאמרו נשלחה אנשים לפנינו וכו' אחינו המסו כו' ובדבר הזה אינכם כו' לתור לכם מנוחה כו' נראה לבאר הטעם שילוח מרגלים * ובפרט על אשר הוטב בעיני משה אדון הנביאים לפי שכונתו היה לטובה לפי שהיו צריכין לפנות להם הדרך לפניכם ולבער הקליפות אשר היה בארץ כנען למען היות להם בנקל להלחם באויביהם ולהרוג אותם כי יחשבו לפגרים מתים באין נח וחיות עוד אותם מהקליפות ולזה רצו לבחור להם המוכרח והחשוב שבהם כולם אנשים צדיקים שיהיה להם נח לבער הקליפות מגודל קדושתם ולזה שלחו איש אחד מכל שבט המעולה שבהם ובאותה השעה כשרים היו כפירש"י ז"ל אבל אחר כך כשקלקלו הוכיחם משה רבינו עליו השלום באמת להם באמת כוונתם היה לטוב אבל היה להם להאמין בה' אלקיכם אשר עשה לכם הניסים הנפלאות והנוראים האלה במדבר הגדול והנורא אשר היה מקום נחש כו' הם הקליפות והוא הלך לפניכם ובער אותם כן יעשה בוודאי לכל הממלכות אשר תעברו שם לילך לפניכם ולתור לכם מנוחה כו' שיהא קל לכם להקדם מאויביכם ולשרש אחריהם לבלתי השאיר להם כל חי * זה שאמר

דברים - ואתחנן, נ"ל ע"פ האלשיך הק' עה"פ הראיני את מראיך השמעני את קולך וגו', כי להשמיע קולו לפניו ית' צריך מתחילה לשוב אליו כדי שיהיה מראהו נאה מעוטף בצלם אלקים, וזהו הראיני את מראיך המיוחד לך ואח"כ השמעני את קולך כי קולך ערב כשמראיך נאה, עכ"ד, והנה דברים רומז על תשובה דכתיב קחו עמכם דברים ושובו אלה, ועפ"י ז' מבואר, כי בתחילה דברים רומז על התשובה ואז כשמראהו נאה, אז ואתחנן כי אז השמעני את קולך.

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל. נ"ל ביאור הדברים כי ידוע כי אין הקב"ה חפץ במי שמלמד קטגוריה על עם ישראל כי אם ללמד עליהם זכות, ומשום הכי ה' משרע"ה הוכיח במישור לישראל ועמד בפרץ לפניכם להשיב חמתו אבל אל השי"ת עורר רחמים על ישראל, וזש"ה אלה הדברים דברי תוכחה, אשר דבר משה אל כל ישראל דייקא אבל אל השי"ת אמר דברי מליצות להצדיקים.

לא תגורו מפני איש כי המשפט לאלקים הוא. ע"פ הזהור בריש פרשת פתח ר"ש וכו', ויהי היום דא ראש השנה שגם הקב"ה כביכול נידון אז ברה"אם יהיה כבר העת בשנה זו שיתגלה כבוד מלכותו עלינו לעיני כל העמים שה' הוא האלקים, וזה אומר לא תגורו מפני איש שלא תגורו בעת המשפט מחמת שדין את האיש כי המשפט לאלקים היא שיפחד מאימת הדין של האלקים שיתפלל רק בשביל לאוקמא שכינתא מעפרא. (קדושת יום טוב)

ד' אלקי אבותיכם יוסף אליכם כאשר דבר לכם, וברש"י אמרו למשה אתה נותן קצבה וכו' אמר להם זו היא משלי ולכא' צ"ב למה הזדקקו בכלל לברכת משה והלא בכלל מנה מאתיים, ואפ"ל בהקדם דברי הקדושת לוי בקדושה חמישית כשהתעוררות לאהוב את העולמות ע"י מעשה הצדיקים אז ממנו נולד שנאה להמעיקים והצרים את ישראל וכשהשפע בא מהתעוררות העליון זולת מעשה התחתונים לא יבא שום שנאה לישראל כי האהבה אינו עזה וזה משאחז"ל גדולים מעשה הצדיקים יותר ממעשה הקב"ה עיי"ש וזש"ה יוסף אליכם כנס אלף פעמים ואמר משה זו הוא משלי ואע"פ שהוא בגבול אבל בברכת ד' גרידא לא יבא שום שנאה להמעיקים והצרים לישראל ע"כ הוצרך לברכת משה ולומר זו היא משלי וע"י האהבה עזה כ"כ ע"כ שנוגד ממנו שנאה לאוהבי ישראל כן יאבדו כל אויביך ה'.

הואיל משה באר את התורה הזאת. ידוע קושיית העולם שהרי לא התחיל לבאר את התורה, רק אמר דברי מוסר ותוכחה, ונ"ל ע"פ הידוע הנפסק בשו"ע שאסור לומר לאביו שאינו עושה כהלכה, רק צריך שיאמר לו אבא כן כתוב בתורה, והנה משרע"ה אשר היה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה חשב האין הוא ראוי לומר להם מוסר לפני בני אל חי, והתיישב בדעתו שיאמר להם כן כתוב בתורה, וע"ד זה אמר להם מוסר ותוכחה, וזהו הואיל משה באר את התורה הזאת. (דברי יואל)

איכא אשא לבדי טרחכם וגו'. ואפ"ל בהקדם דברי החתם סופר ז"ע ע"ה פ' אקח מכם אנשים חכמים וגו' ופירש"י ונבונים לא מצא, וכתב על זה שזה שבח לישראל, דחכם היינו מה ששמע מרבותיו, ונכון היא המבין דבר מתוך דבר וישראל לא החזיקו עצמם בדבר זה, שיוכלו לירד לעומקה של הלכה,

להם, וביקולטו מלת לאמר לדורות, אמר הקב"ה לא לכם בלבד אני מצוה, אלא אתם לבניכם צו לראשי דורות, שיהיו נוהגין בו כבוד. עד שיבוא היום שכתוב דרך כוכב מיעקב וגו' אולם ג' צ"ב דמדוע צורך בצויו זו דייקא, להזהיר לדורות יותר מבשאר מצות התורה, וכל התורה היא נצחית ונהוגת עד סוף כל הדורות, זולת במצוה שמפורש בה שהיא לשעה, וא"כ לאמר מיותר. גם צ"ב מ"ש אתם עובדים בגבול אחיכם בני עשו דמיתור, ועיקר הצויו אל תתגורבם, ואין נפק"מ אם הם עובדים על הגבול, או נמצאים ממרחק לגבול, בכל אופן נאסר להם לבוא לגבולם להתגורר עמהם.

אמנם ירמזו הכתובים על אחרית הימים, בגלותנו האחרון שהוא גלות אדום, וכבר כלו כל הקצין ועדיין לא נושענו, ואין ספק שאחרי אורך הגלות והצרות הנוראות ומחיריות שעברו עלינו, בודאי כבר ה' מוכן עת קץ גלותינו, וכבר ה' בן דוד בא, לולא החטא הנורא של העברה על השבועות, כמה שלקחו מלוכה וממשלה מעצמם, שזה דוחק רגלי הגואל בעוה"ר, ולזה הזהירה התורה"ק מאוד, שכאשר אתם עובדים בגבול אחיכם בני עשו, דהיינו בסוף ימיא, כאשר המשילו חז"ל אין מלכות נוגעת בחבירתא אפי' מלא נימא, וכבר הגיע סוף ממשלתו של עשו וקורבים אנו אל סוף גבולו כמלא נימא, עכשיו צריך שמירה יתירה, דהתגברות היצר גדולה מאוד, כי ידוע ונראה בחוש, ע"כ הזהיר הכתוב ואת העם צו לאמר וגו' אמירה זו צווי לדורות כמו שדרשו בילקוט הנ"ל, אמר הקב"ה לא לכם בלבד אני מצוה, אלא אתם לבניכם צו לראשי דורות וכו', אתם עובדים בגבול אחיכם בני עשו, כשתעמדו על גבול מלכות אדום, ותהיו קרובים אל הגאולה, ושמרתם מאוד תהיו נשמרים מאוד מאוד, שלא לעבור הגבול מעצמכם, ושלא ליקח ממשלה בעצמכם, כי לא אתן לכם מארצם עד מדרך כף רגל, כמו שדרשו ז"ל עד שיבוא אותו היום שנאמר ועמדו רגלי ביום ההוא על הר הזתים. (דברי יואל לה)

מצב דורינו במשנתו של רבינו הק'

בספרי דברי רב "דברי יואל"

מנהיגי הדור

ומ"ש רש"י ז"ל שלא ימצאו הלכה ברורה בטעמים שלא יהא בה מחלוקת, אפ"ל שהוסף מלת בפעמים, דהנה יש עצה למצוא דרך האמת בהלכה, ע"י שנסתכל בעקבות הראשונים ונלך בדרכיהם, אמנם גם על זה יש התנגדות היצר, וע"י שלוחיו המסיתים תולה מציאות ההלכה בטעמים, וע"י מוצא מקום לחלק בין הנושאים, לומר שנשתנו העיתים, וטעם שה' נוהג בימיהם אינו נוהג בזמננו, ושכן חזרה, המבוכה למקומה, ולא ימצאו הלכה ברורה בטעמים, דלא יוכלו לכוין הלכה ברורה הלכה ברורה בטעמים, דלא יכלו לכוין הלכה ברורה בטעמים של אמת, ויתלו ההלכה בטעמים בדויות, לומר לא הרי זה כהרי זה, ופרשתי אמרם ז"ל אם הרב דומה למלאך ד', צבאות יבקשו תורה מפיהו, ואם לאו אל יבקשו תורה מפיהו, עפ"י שז"ל אם הראשונים כמלאכים אנו כבני אדם, ואם הרב דומה להם, שרוצה להתדמות למעשיהם וילך בעקבותיהם אזי יבקשו תורה מפיהו, ואם לאו שאינו רוצה להיות דומה להם, אלא אומר נשתנו העתים ונשתנו הטעמים, אז אל יבקשו תורה מפיהו. (דברי יואל - ט)

וכתב בספרי הק' אגרא דכלה (פ' בא) לפרש דברי המדרש, החדש הזה לכם ראש חדשים, הה"ד (שה"ש ג') קול דודי הנה זה בא וכו', מיד גילו הצדיקים את ראשיהם שה' מכוסה, שנא' הנצינים נראו בארץ וכו', וז"ל בכל דור יש גדולים עד למאד, ויכולים לפעול פעולות נוראות נסים ונפלאות, רק אם הדור אינו ראוי, הצדיקים הללו מדינתם מכוסה ואין יודעים מהם, כמ"ש ר"ל יצאה בת קול יש בכס אחד ראוי שתשרה עליו שכינה כמשה רבינו, אלא שאין דורו זכאי לכך, ובהגיע תור הגאולה אותן הצדיקים שהיו ראשיהם מכוסה, מתגלים ונראים עיי"ש שפי' הכתוב עפ"י דרכו, וכמו"כ יש בכל דור חכמי התורה אמיתיים, היודעים לכוין ההלכה לאמיתיה של תורה, ומן השמים מסיבים להוראתם, וכדורות הראשונים היו יודעים לכל, ועל ידם נתבררה ההלכה ועשו כמעשיהם, אולם בדור

שאינן זכאי, האור והחושך משתמשים בערוביאי, והסמיות עינים גדלה מאוד, והחכמים האמיתיים מדרגתם מכוסה, ואין יודע ומכיר האמת עם מי, ושאינם ראויים מתלבשים באצטלא דרבנן שאינה הולמתם, ועי"ז א"א למצוא הלכה ברורה, כי אין יודעין על מי לסמוך, ומי ראוי לצרף דעתו למיין הרוב, שיהי' דעת תורה אמיתית מרועה אחד אל אחד ופרנס אחד, מהשפעה אלקית בלבד בלי תערובת נגיעה השפעה אחרת.

וכזה יל"פ דברי רש"י ז"ל, הבו לכם אנשים חכמים ונבונים ויודעים לשבטיכם, הבו לכם הזמינו עצמכם לדבר, ויודעים לשבטיכם שהם ניכרים לכם וכו', דצריך לזה דור ראוי חכאי, שיהיו מנהיגי ישראל האמיתיים ניכרים ויודעים, ולא יתדמו אל המתעטף בטלית שאינו שלו, כי הוא הראוי לסמוך על הנהגתו והוראתו, וע"כ פ"ה הבו לכם הזמינו עצמכם לדבר, כי זה תלמיא בהזמנת הדור והכשר מעשיהם כנ"ל, ומ"ש משרע"ה שאם בא לפני מעוטף בטליתו איני יודע מי הוא וכו' ואם הגון הוא, ולכאורה אין יתכן שמשרע"ה לא ידע, וישראל ידעו יותר ממני, והרי ידע הכל ברוה"ק, אמנם השפעת הנבואה על הנביאים בא רק בשביל ישראל, כמ"ש רש"י ז"ל (דברים ג') עה"כ פ"ה יבאשר תמו כל אנשי המלחמה וגו' וידבר ד' אלי לאמר, ללמדך שכל ל"ח שנה שהיו ישראל נזופים, לא נתייחד עמו הדבור וכו', ללמדך שאין השכינה שורה על הנביאים אלא שופטין בשביל ישראל, ומבואר כן במדרשי חז"ל בכ"מ, ומעתה אם אין הדור ראוי לכך, ונעלמה מהם ידיעה זו ע"צ העונש, לא יתגלה אף לנביאים, שאין השכינה שורה עליהם אלא בשביל ישראל, ול"א להם משרע"ה הזמינו עצמכם לדבר, ותכשרו מעשיכם, שיהיו מנהיגי ישראל יודעים לכם, דאל"כ לא תוכלו לסמוך גם על נבואתי, ויתעלם גם ממני, ואם בא לפני מעוטף בטליתו איני יודע מי הוא, או אפשר דמפני שהוא ע"צ העונש להדור, אף משרע"ה לא יוכל לגלות להם אף שידע, זולת אם יכשרו מעשיהם ויהיו ראויים לכך, ול"א הבו לכם הזמינו עצמכם לדבר. (דברי יואל ט-י)

אלו שנוטלים חלק בממשלתם יש חלק ברדיפת עם ישראל

והנה הגירושין הוא גזירה מהשי"ת, שיהיו ישראל נפוצים בארבע כנפות הארץ, והוא מכלל השליחות לתקן הניצח' במקומות פזורים, ולפרסם בכל העולם אמונתו ותורתו ית', עד אשר ירחם ד' ויקבצנו ברוב רחמיו וחסדיו, והשי"ת יתבעצמו יקבצנו כמבואר בכתובים וכדד"ל, שא"א שיהי' קבוץ גלויות כ"א ע"י הבוי"ת בעצמו, והמדמים בעצמם שאפשר לעשות קיבוץ גלויות ע"י פעולה אנושית, הוא כפירה בד' ובתורתו, כי הבוי"ת הבחית, שהוא בעצמו יקבצנו מגלותנו כמבואר בפסוקים, ובעוה"ר בזמננו הכופרים מדמים בנפשם, לעשות קיבוץ גלויות בעצמם, תיפח רוחם, ועוד ישנם גם יהודים שומרי תומ"צ שמחזיקים אחריהם בכפירה הזאת, וזו קשה מכולם.

ואפשר לפרש הפסוק (איכה ה') על זה דוה לבנינו על אלה חשכו עינינו וגו' ויל"ד דהחליל בלשון יחיד על "זה דוה לבנינו, וסיים בלשון רבים על "אלה" חשכו עינינו, גם למה פלגיהו בתרתי, והי אפשר לכלול כולם ביחד, ולומר על אלה דוה לבנינו וחשכו עינינו, ומשמעות הלשון יורה דהם ב' בחינות שונות, ועל א' מהם דוה לבנינו ועל השני חשכו עינינו ולא נתבארו כוונת הדברים מה הן.

ואפ"ל עפ"י ש"ה הח"ס לפרש הפסוק (שה"ש ב') אחזו לנו שועלים שועלים קטנים מחבלים כרמים וכרמינו סמדר, דהנה בכל העתים והזמנים קמו מסיתים להדיח את ישראל מאמונתו ית', וגם בזמנים הקדומים בימי חכמי הש"ס, עמדו בייחוסים והצדוקים ודומיהם, אבל לעומתם נמצאו אז גם צדיקים אמיתיים, התנאים והאמוראים הקדושים וצדיקי הדורות, שעמדו והתגברו למולם, ולא הניחום לפרוץ כרס ד' צבאות, אבל עכשיו בעוה"ר ישנם מסיתים ומדיחים רבים מאד מאד, אבל חסרה לנו כח התגברות של הצדיקים הקדומים שיעמלו למולם, וז"ש אחזו לנו שועלים מחבלים כרמים, ר"ל כי השועלים המחבלים מבצעים זממם להסית ולהדיח, ומחבלים כרס ד' צבאות בית ישראל, והסיבה לזה, וכרמינו סמדר, שהוא הפרי שלא

נתבשל ולא נגמר כל צורכו, ואין אתנו גדר ועומד בפרץ להתגבר למולם, כן אמר הח"ס זל"ה בימיו, ואכן מה נעני בתרי' דורות השפל, שרבו המנהיגים לא טובים, ולא די שאינם מתגברים לעומת המסיתים ומדיחים, אלא עוד עומדים לימים להצדיק מעשיהם.

והנה לפני החורבן הזהירו הנביאים את ישראל, שאם לא ישובו ויעזבו דרכיהם הרעים, יבוא חורבן וגלות על ישראל, והתחננו אליהם שישבו מדרגם הרעה, אבל קמו לנגדם נביאי שקר, והתנבאו לשוא שלא תבוא הרעה על בית ישראל, והדיחו את ישראל מאחרי ד', ועשו בעצמם עבירות חמורות וחסאים גדולים, אשר צוה ד' שלא לעשותם, והוסיפו מצות אשר לא צוה ה' לעשותם, וכאשר שמעו ישראל בקולם, בא עליהם חורבן הנורא, והם היו בעוברי, וגרמו שיחריב בית אלקינו, ויגלו ישראל מארצם, והשועלים המחבלים של זמננו גרועים וקשים הרבה יותר, כי המה מהרסים ומחריבים את כל בית ישראל, וגורמים במעשיהם לחורבנות הרבה.

ועל זה קונן ירמיהו על זה דוה לבנינו הכוונה על חורבן בית אלקינו, והזכירו בלשון יחיד דשם חורבן א' הוא, על אלה חשכו עינינו, אמר אלה בלשון רבים, והכוונה על המסיתים ומדיחים, כי רבים המה ודרכיהם שונים ומשונים, והצד השוה שבכולם שמחשכין עיניהם של ישראל בדרכי הסתתם, ומפרש הכתוב על הר ציון ששם ר"ל חורבן ציון וירושלים, על זה דוה לבנינו, ועוד חורבן קשה ממנו ששועלים הלכו בו, אלו השועלים המחבלים כרס ד' צבאות, ורבים המה המחריבים ומחשכין עיניהם של ישראל, ועל אלה חשכו עינינו, שמשמים עיניהם של ישראל להטותם מדרך האמת ר"ל. (דברי יואל לב לג)

האם בזה שרוב כלל ישראל נוטים לדעות כוזבות נקרא רוב

נחזו לענינו לתרץ קושיית הרמב"ן ז"ל (לעיל קושאי ב') דמה היתה אשמת ישראל כמה ששמעו לקול המרגלים, שהיו כולם נשיאי ישראל ובעלי רוח"ק, וראוי שיאמינו לעשרה יותר מן השנים ובפשטות נראה דל"ק, דכיון שהיה משרע"ה עממה, והוא עמד נגד המרגלים ועצתם, ומשרע"ה הוא עצם התורה, מעתה לא יועיל כלום דעת הרוב, במקום שהוא בניגוד לדעת התורה. (דברי יואל לג)

לולי הציונים כבר היינו נגאליים

וזה אפ"ל ככוונת הפסיקתא הנ"ל ששלחו אל אדום לאמר רק אין דבר וגו' לא עסק קרבנות, שעדיין חסרה לנו השלימות וההכנה של עסק הקרבנות וע"כ אין לכם לחשוש שנכבשו את ארצכם, שעדיין לא הגיע הזמן ועת הקץ, ומבלי רשות הבוי"ת ודאי לא תעשה דבר ועכשיו בימינו אלה, כבר אנו קרובים ומוכנים אלה גאולה, ואולא סרו ישראל מדרך התורה"ק ומצותי, ואולא לא עשו ישראל מלחמה שלא ברשות, ליטול מלוכה וממשלה לעצמם, בלי שום ספק כבר היינו נגאליים, אבל מעשה שטן הצליח בעוה"ר, אוי נא לנו שכך עלתה בימינו, ולא די שלא נאכלנו, רק עוד נוספו לנו צרות רבות ורעות, אשר לא שערנו אבותינו ולקינו בכפלים גלות הגוף וגלות הנפש, עד אשר כבר נואלנו מנשוא, וע"ז ידוע כל הדוים, עד אשר ירחם ד' עלינו, וישלח ידו שנית לגאלנו גאולת עולם בב"א. (דברי יואל לו)

אפילו שיכריחו אותנו האוה"ע לקחת ממשלה לפני הזמן אסור לנו לשמוע להם.

וכתב בספרי הק' אהבת יונתן (בהפסרת ואתחנן) שאף אם כל האומות יסכימו, שיהי' קבוץ ישראל לילך לירושלים, חלילה שתלך שמה, כי הקץ סתום, ואולי אין עתה הזמן אמיתי וכו', עד שתחפץ, ר"ל עד שיגיע הזמן שימלא כל הארץ ידיעה וכו', וזה הזמן האמיתי, וא"א שיהי' התחלת קבוץ גלויות בלי תשובה ודעת, שישבו בולם לתורת הקדושה שבכתב ושבע"פ, עכ"ז ז"ל, הנה כתב כ"ז לרווחא דמילתא, ולהפליג חומר הענין, שאף אם כל האומות יסכימו, חלילה לילך ולעלות בחומה, ובאמת אין מציאות לזה שיסכימו כל האומות, שכבר העידו חז"ל אין בין העוה"ז לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות, ברור שא"א להיות בענין אחר, והמהר"ל מפראג זלה"ה כתב, שאף אם

יכריחו אותנו ליקח ממשלה קודם ביאת המשיח ג"כ אסור, ומכ"ש ליקח בזרוע דרך מלחמה, והרמב"ם ז"ל כתב בס' היד שאסור לישראל לערוך מלחמה בלי רשות סנהדרין, ועכשיו שאין לנו

סנהדרין בזמננו, אף לולי טעם של העברה על השבועות, ה' אסור לנו לכבוש הארץ דרך מלחמה, ונוסף לזה עוברים ר"ל על השבועות, ואין עצה אחרת, אלא כמ"ש ז"ל במדרש פנו לכם לצפונה,

ברחו לתורה דבר אחר המתנין על מלך המשיח, ושני הפירושים הא' באה תליין, שאם נברח לתורה, אז נדע ידיעה ברורה ודאית שצריך להמתין על מלך המשיח. (דברי יואל לו - לח)

מעניא דיומא

שבת חזון

י"ל אשר שבת חזון הוא יותר גדול במעלה מכל שבתות השנה (אוהב ישראל).

והנה כבר אמרנו שבכל שבת נכלל כל הקדושות שבאים בתוך ימי המעשה שאחריו וכמו שאומרים וקדשתו מכל הזמנים דשבת כולל כל קדושת הזמנים וכמו שאמר בזוהר הקדוש כל ברכאן וכו' ביומא שביעאה תליין דשבת כולל כל הברכות וכל הקדושות שהם אחד כמו שנאמר ויברך ויקדש וכל מה שיש בתוך ימי המעשה ברכה וקדושה מקבל מיום השבת שקודם לו. ומהאי טעמא מברכין החודש בשבת שקודם ראש חודש שקדושת ראש חודש שיבא בתוך השבוע כלול בשבת הקודם ומקבל מיום השבת. וכן השבת הזה שחל תשעה באב בימי המעשה שאחר כך הנה זה שהיה אז יום חורבן בית אלהינו אינו נכלל בשבת הקודם דשבת הוא רק כלל דכל ברכאן וקדישין. אבל מה שמיום תשעה באב הוא יום הולדת נפשו ורוחו של משיח זה כלול בשבת זה שקודם תשעה באב שממנו מקבל יום זה הקדושה זו וכו'. ולכן נקרא שבת זה שבת חזון שבו ראוי שיוולד משיח ויקוים אשפוך ורוחי על כל בשר וגו' בחורבים חזיונות יראו: (פרי צדיק)

גם אמר הרב בשם מ"י שיש שבת הגדול ושבת קטן [שהוא] שבת חזון שקודם ט' באב, והוא רחוק בשוה מט' באב כמו שבת הגדול מפסח, כי זה לעומת זה: (אמרי פנחס)

ב' הרב זל"ה מה שכתב בש"ע שלא ללבוש בגדי שבת בשבת חזון, ובכתבי האר"י ז"ל מבואר שיש ללבוש דווקא בג"ש, שניהם אמת. דהנה ב' הן אראלים ציעקו חוצה, שהשבירה לא היה כ"א בחיצונית העולמות. אבל לא בפנימיות, לכן הש"ע מדבר מאותן אנשים שעוסקים בחיצונית התורה. וכל השבוע הוא אצלו בחי' חצונית דחיצונית. ובשבת אף שהוא בחי' פנימיות, מ"מ העוסקים בכל השבוע בפנימיות התורה, ובחול היא אצלם בחי' חיצונית דפנימיות ובשבת הוא בחי' פנימיות דפנימיות. ושם אין שבירה כלל. ומה מיידי כהאר"י ז"ל, דיש ללבוש בג"ש. ומפי מהור"ר ב"ה נ"י שמעתי שהר"ל אף שהיה משנה כל מלבושיו מחול, מ"מ לא לבש הזופי"צה של שבת, רק אותה שהי' של ר"ח. והוא נר"ו לא היה לו אז כ"א קאפטין אחד של שבת בהיותו בבית הר"ל, ואף זה לא הניחו ללבוש בשבת הנ"ל, רק השטראמיל, כדי שיהיה עכ"פ מלבוש אחד של שבת. (חכם הרוזים)

ואומר אבד נצחי ותוחלתי מה' זכור עניי ומרודי לענה וראש זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמי. (איכה ג, יח-י) יש לדקדק שהיה ליה למימר זאת אשיב אל לבי חסדי ה' וכו'. על כן אוחיל. ומדוע מקדים על כן אוחיל, המסובב להסבה שהוא חסדי ה' כי לא תמנו. אמנם הענין מה שקורין שבת חזון על שם מה שאינו לשבחן של ישראל, יש לומר שחזון לשון מחזה, מה שמראין היעודים רב טוב הצפון אחר כבוש המלחמה הגדולה בעזרת השם לנפשות ישראל הנשלחים לעולם הזה מחמת שהם אוהבי השם יתברך ואוהבים לו וכל מגמתם אליו קודם שנשלחו לעולם הזה למלחמה מראין להם רב טוב הצפון, אך בעונותיהם הרבים תרגז בטנם של שונאי ישראל עלינו, אך ממה שאנו זוכרים עניינו ומרודינו ותשוח נפשנו מזה ניכר בבירור שלא אבד נצחינו ותוחלתינו חס ושלום, כי נגזר על המת שישתכח מן הלב מחמת שנסתלק הניצחון למעלה בלי תוחלת חזרה עתה, מה שאין כן חי אינו משתכח. וזהו זאת אשיב אל לבי, מה שזכור תזכור ותשוח נפשי מזה נראה בעליל כי לא נכזה תוחלתי בכל יום על כן אוחיל. וזהו (תהלים פד, ב-ג) מה ידידות משכנותי ה' כו' נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה', כי משכן על שם משכן שנתמשכן בעונותינו הרבים אך משכון ולא מכר, כי ציון במשפט תפדה, כמו משכון הנפדה וזה ניכר על ידי מה שנכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' תמיד: (קדושת לוי)

בשם הר"ר בונים מפרשיסחא ז"ע הטעם למה שקורין לזמן מנחה של שבת רעוא דרעוין, כי נודע אשר זמן מנחה הוא זימנא דדינא ואיתא בכתבי האר"י ז"ל כי דין הנמתק ונהפך לרחמים הוא רחמים יותר מרחמים מעיקרא ולאשר כי שבת ממתיק הדין של זמן מנחה ונהפך לרחמים נקרא רעוא דרעוין, והוסיף החי' הר"מ זצ"ל מעתה שבת חזון הוא כולה רעוא דרעוין, וזמן מנחה שלו הוא רעוא דרעוא דרעוין, ודפח"ח, כן שמעתי מגדול אחד, (א"ה, אולי י"ל ג"כ ע"ל ר"ה שחל להיות בשבת ונודע דעת הקדושה לוי זצ"ל יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת שהוא יו"ט): (שיח שרפי קודש)

ליל תשעה באב

כליל תשעה באב נכנס אברהם אבינו ע"ה לבית קדש קדשים אחו הקב"ה בידו והיה מטייל בו ארוכות וקצרות ואמר לו מה לידידי בביתי, אמר לו רבש"ע בני היכן הם עכ"ל. פירוש הקב"ה הכניס לאברהם אבינו ע"ה שהוא איש חסד להמתיק הדינים מעל ישראל. וזה שהיה מטייל בו ארוכות הם החסדים וקצרות הם הגבורות. ואמר לו מה לידידי בביתי כי כבר שפכתי עליהם חמתי. לכן השיב אברהם אבינו ע"ה בני היכן הם, כלומר כיון שהם על כל פנים בני מהראוי שזכותי יגן עליהם ולא היה לך לשפוך חמתך עליהם: (עבודת ישראל)

עניי התענית

הרב הקדוש מרדכי ז"ל אמר דשתי תעניות יום כיפור ותשעה באב גם אם לא היו כתובים בתורה היינו יודעים מסבא, תשעה באב מחמת גודל הצער שחורבה בית המקדש בימינו וישראל הלך לגולה למי יערב כל אוכל, וזכיום הכיפורים להיפך מגודל השמחה שהוא יום כפרה סליחה ומחילה לא יעלה על לב אכילה, ודבריו מקור מקומו טהור מברכות בבר. הדיא לרבא אמר ליה פסיד

עסקך ולא אהנת לך למיכל מעצבא, לאב"י אמר ליה נפיש עסקך ולא אכלת מחדוותא דליבך, וזה כנ"ל שאדם אינו יכול לאכול מחמת צער או שמחה: (פרדס יוסף)

קודם כל יו"ט יש קטנות קודם לגדלות, דהיינו ר"ה צריכין להתענות ער"ה, וכן קודם פורים ופסח, ולכן מוצאי תשעה באב נולד משיח: (אמרי פנחס)

במגילה (ה' ע"ב) א"ר חנינא רבי נטע נטיעה בפורים וכו' וביקש לעקור תשעה באב ולא הודו לו [מט"ב] אמר לפניו ר' אבא בר זבדא רבי לא כך ה' מעשה אלא תשעה באב שחל להיות בשבת הוה ודחינוהו לאחר השבת ואמר רבי הוואי ונדחה ידחה ולא הודו לו חכמים: נראה לפרש הפלוגתא עפ"י מה ששמעתי ביחוד מכ"מ אבי אדמו"ר זצלה"ה בענין הצומות, על פי מה שהגיד הקדוש הרבי מלובלין זצלה"ה בפסוק (נחום א') לא תקום פעמים צרה, כי כל הנסים שנעשו לישראל נעשה רושם באותו זמן, ובכל שנה כשמגיע הזמן הזה מתעורר הנס בצד מה, כענין פסח ושאר המועדים שמתעוררים האורות שהיו אז בשעת הנס, אך הצרות ר"ל לא נשארו מהן רושם בזמן, וזהו לא תקום פעמים צרה, שמן הצרה אינו נשאר רושם בזמן לפעם אחרת, עכ"ל. אך לפי זה צריך להבין מהו ענין הצומות שבכל שנה בזמן הזה. וי"ל דהנה אז באותן הצרות נטלו ישראל הפוכי על כל עוונותיהם והצרות היו להם לכפרת עון עד שנעשו נרצים לאביהם שבשמים, וע"כ אמרו ז"ל כשנכנסו נכרים להיכל ראו כרובים המעורין זה בזה, אף שבזמן שאין עושין רצונו של מקום הפכו פניהם זה מזה מ"מ אז היו מעורין מחמת שנעשין אז רצוין, ורציון זה נשארה ממנו רשימה לדורות בכל שנה בזמן הזה. אבל ידוע שלכל דבר ולאורות הבאין מן השמים צריכין למטה מעשה שיהי' כלי להכיל, וכמו הנשמה שמן העליונים אי אפשר לה להיות למטה בלתי גוף שנושא אותה, ע"כ תקנו ז"ל הצומות שיהיו כלים להכיל את הריצוי והאורות, מעין אז שהצרות היו כלים לריצוי. עד כאן דבריו הקדושים דפח"ח: (שם משמואל)

חיזוק לצפיה לאולה

ואומר אבד נצחי ותוחלתי מה' זכור עניי ומרודי לענה וראש זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמי. יש לדקדק שהיה ליה למימר זאת אשיב אל לבי חסדי ה' וכו'. על כן אוחיל. ומדוע מקדים על כן אוחיל, המסובב להסבה שהוא חסדי ה' כי לא תמנו. אמנם הענין מה שקורין שבת חזון על שם מה שאינו לשבחן של ישראל, יש לומר שחזון לשון מחזה, מה שמראין היעודים רב טוב הצפון אחר כבוש המלחמה הגדולה בעזרת השם לנפשות ישראל הנשלחים לעולם הזה מחמת שהם אוהבי השם יתברך ואוהבים לו וכל מגמתם אליו קודם שנשלחו לעולם הזה למלחמה מראין להם רב טוב הצפון, אך בעונותיהם הרבים תרגז בטנם של שונאי ישראל עלינו, אך ממה שאנו זוכרים עניינו ומרודינו ותשוח נפשנו מזה ניכר בבירור שלא אבד נצחינו ותוחלתינו חס ושלום, כי נגזר על המת שישתכח מן הלב מחמת שנסתלק הניצחון למעלה בלי תוחלת חזרה עתה, מה שאין כן חי אינו משתכח. וזהו זאת אשיב אל לבי, מה שזכור תזכור ותשוח נפשי מזה נראה בעליל כי לא נכזה תוחלתי בכל יום על כן אוחיל. וזהו מה ידידות משכנותי ה' כו' נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה', כי משכן על שם משכן שנתמשכן בעונותינו הרבים אך משכון ולא מכר, כי ציון במשפט תפדה, כמו משכון הנפדה וזה ניכר על ידי מה שנכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' תמיד: (קדושת לוי)

הנה יש להתבונן כיון שהתורה נצחית והיתה קודם שנברא העולם עם כל מצותיה, אם כן מן ההכרח הוא לקיים את התורה בכל עת מיום שניתנה לישראל וכיון שתשעה באב נאסר באכילה כמו גיד הנשה א"כ כמו שגיד הנשה אסור לעולם כי בזמן הבית כי שלא בזמן הבית כמו כן מחויב שיהיה יום תשעה באב אסור באכילה תמיד והרי קודם החורבן היה תשעה באב מותר באכילה ובפרט בבית שני היה יו"ט וששון ושמחה וכן יהיה א"ה ביתר שאת ב"ב בבית השלישי נכון יהיה לעולם: (דוד פקודין)

האדמו"ר מסטיטשין ז"ע אמר בשם מרן הישמח משה, דכתורה הקדושה כתוב בפירוש זמן ביאת המשיח, אלא שהפגם של עץ הדעת מסמא את העינים מלאותו, ולעתיד לבא כאשר הגאולה תבוא, יראה כל אחד כיצד היא כתובה בפירוש בתורה וזה פ' הכתוב בשו"ב את שבותיכם לעיניכם אמר ד' שנשתבוא הגאולה כולם יראו בעיניהם שה' אמר מתי היא תבוא. (החכמה מאין)

כן מסופר שמרן הישמח משה ז"ע א"ה היה מצווה לאחד מאנ"ש שבכל שנה בשעת הנביצי יעשה לו חבית יין באופו שהבוצרים יהיו ישראלים, כדי שבמהרה יבנה בית המקדש ויקריב ממנו נסכים. (ק"ן סופרים)

להזהר מלשחוק בת"ב

איתא בתיקונים, נשמתי דמתתריכין בתר קוב"ה ושכינתיה, כי צריך להשגיח בעין שכלו איך ובאיזה מדה הקב"ה מסתתר. דהיינו בר"ה שהקב"ה נקרא מלך והוא דין שהוא בסוד הקטנות, צריך להתענות קודם ר"ה ובעש"ת, ולבכות, שהוא ג"כ בסוד הנ"ל, כי הקטן דרכו לבכות, ובתשעה באב שאז הוא בסוד נקודה, לכן צריך להתאבל, כי האדם ההולך אחר הקב"ה כו' ובמקום שהקב"ה ושכינתו שם, נשמר האדם שם מכל מקריים וכו', וראיתי כמה בני אדם שהם בשחוק בימים ההם, ולא עלתה להם לטובה, ופ"א ביו"ט של חג הסוכות אמר אלי, כי כעת הוא התפשטות החסדים, שצריך להמשיך אותם והוא ע"י וכו', וכל הנ"ל הוא לפי הזמן, אך איתא בזוהר אחרי ת"ח כו' זמנין אית בימי דדינין תליין ומשתכחין, ואפילו בשעת עיי"ש, וע"ז צריך עינא פקחא (ז"ל דאס איז איין מלאכה). (חכם הרוזים):

בתשעה באב נשיושבין על הארץ יכולים לפעול אצל השי"ת מה שצריכים
 ב' הרב במקום שה' יתברך שורה, שם כל המלאכים והעולמות והממונים, לך כשאדם ג' במקום הזה הוא נשמר בשמירה מעולה, משא"כ בהיפך ח' נשאר בלא שמירה והוא מסוכן, ולכן בט' כנשיושבין על הארץ יכולים לפעול אצל השי"ת מה שצריכים, כיון שהשי"ת שורה ג' בבחינה זו. וסיפר נ"י שהיה חשבות גדולה בבית הרב בימים הנ"ל ולא אכלו מאכלים טובים ולא ציוה ללמוד עם הבנים גמרא בט' ימים של אב ומכש"כ בט' עצמו היה החשבות מאד: (אמרי פנחס)

יניחו כנס"י נביכול עם הקב"ה

הנפטר מחבירו אל יפטור אלא מתוך דבר הלכה אפ"ל דכשישראל נגלו מאריך ישראל היה יניחו בין כנסת ישראל והשי"ת, כנסת ישראל אמרו השיבנו ה' אליך ונשובה (איכה ה, כ"א), וכביכול השיב שובה ישראל ואשובה אליכם (הושע י"ב, ב), מקודם תעשו תשובה ואחר כך אחזירכם לארץ ישראל, והלכה ככנסת ישראל, וראיה דיש שלשה שבתות שבת חזון שבת נחמו ושבת תשובה, ותיכף לאחר שבת חזון לאחר הגלות יבוא הגאולה ויבוא שבת נחמו, ואחר כך יבוא שבת שובה ולכן כשאחד יפטור מחבירו צריך לעורר אותו ההלכה, מהמעמד הרע מבני ישראל כעת שאנו נפטרים ג' מארצינו הקדושה, שבראשונה צריך לבוא הגאולה ואחר כך יעשו ישראל תשובה, לפי שבפולוגות בין כנסת ישראל וכביכול הלכה יחיד ורבים הלכה נרבים, כביכול רק יחיד יחידו של עולם, כן שמעתי מהגאון ר' מאיר שפירא ז"ל מלובלין: (פרדס יוסף)

ובאיכה למה לנצח תשכחנו, לפי הנ"ל הויכוח שבין כנסת ישראל להשי"ת, חזאת יאמרו עכשיו למה לנצח תשכחנו, למה לך לנצח אותנו, האם בשביל נצחון שלך תשכחנו, את מי תרצה לנצח תן להם שאלתם והשיבנו ה' אליך ונשובה: (פרדס יוסף)

צער הגלות

וימררו את חייהם. במדרש איכה השביעי מורים כליל פסח הרוני לענה כליל ט' באב, ע"י שהשביעי מורים כליל פסח הרוני לענה וכו', והוא תמוה. הנביא אמר זכרה ירושלים ימי עניה ומרודיה כל מחמדיה אשר היו לה וכו'. ומדקדקים הולך למה שבימי עניה כל מחמדיה וכו' כי מי שבעל וכלי טורח נתעשר ואח"כ אבד עשרו לא יקשה עליו ולא יצטער כ"כ, כי כמו שבא כן הלך. אבל מי שטרח הרבה עד הגיעו אל מבוקשו ואח"כ נאבד ממנו צערו כפול ומכופל. והנה אם היינו באים אל ארץ ישראל בלי עמל וסבלות יסורים תחלה לא היה לנו עתה בגלותנו צער כ"כ, אבל כיון שתחלה בגלות מצרים סבלנו יסורים עד שבאנו אל הארץ ולכן מעתה צערינו כפול. וזה שאמר המקונן, זכרה ירושלים ימי עניה ומרודיה שהיו לה תחלה עד שהשיגו כל מחמדיה שהיו לה מימיה קדם, ועכשיו בגלות עמה ביד צר וכו'. והנה ברוב הימים היו שוכניה הצרות שהיה להם במצרים, אבל ע"י מצות מרור שבכליל פסח לזכר וימררו את חייהם ע"י זה קשה כלענה לנו הגלות כליל תשעה באב. והן הן דברי המדרש, ע"י שאוכלים כליל פסח מרור הרוני לענה כליל ט' באב, ואתי שפיר: (כתב סופר)

זמן לידת בן דוד

ביקש רבי לעקור תשעה באב שחל להיות בשבת ואמר כיון דאדתי אדתי, וחכמים לא הודו לו, נ"ל מה שרבי דוקא ביקש לעקור, דהנה הדין מבואר בגמרא אחד מבני המשפחה וכו' תדאג כל המשפחה, נולד בן זכר (באותה המשפחה) נתרפאה כל המשפחה, והנה רבי מדבית דוד קאתי, ובט' באב לאחר חצות נולד בן דוד, וכיון שהגיע ט"ב לאחר חצות נתרפאה כל המשפחה, ע"כ רבי דבמית דוד קאתי הוא הרגיש אחר חצות בשבת ט"ב שכבר נולד בן דוד ונתרפאה כל המשפחה, ע"כ ביקש לעקור התענית ואמר כיון דאדתי אדתי, מה שאין כן שאר החכמים שאינם מאותה המשפחה לא הרגישו: (אגרא דפרקא - בני יששכר מאמרי תמוז אב)

אצל מן הישמח משה זיע"א היה רואים בחוש איך שנגע לבבו צער וחורבן וגלות השכינה עד שהיה מראהו נשחר לגמרי ביום המר של תשעה באב, וזה ה' עד חצות היום כי אחרי חצות נהפך לאיש אחר כי אז זמן לידת בן דוד. (תהלה למשה)

הילולא דצדקאי

מן רבי יעקב יצחק הכהן מלובלין זיע"א

מן החוזה הק' עלתה נשמתו בטורה ביום ט' מ'אב תשע"ה

מגדולי תלמידי מן הרבי רבי אלימלך מליזענסק זיע"א, מן המגיד ממעזריטש זיע"א הרה"ק רבי זושיא זיע"א, הרה"ק רבי שמעלקא מניקולשבורג זיע"א הרה"ק סניגור של ישראל הרלו"צ מבראדיטשוב זיע"א, מתלמידי הק' ה"ה מן הישמח משה, היהודי הק' הרה"ק מראפשיץ, הרה"ק מלעלזוב זיע"א. ורוב מנהיגי וגדולי החסידות זיע"א.

שני סוחרים מחסידי מן הלעכוויטשער זיע"א שבתו פעם אצל מן החוזה מלובלין זיע"א על שב"ק בהיותם על אם הדרך לרגל מסחרם, ובמוצש"ק הלכו לקחת ברכת פרייה מהחוזה זיע"א ואמר להם מאמר חז"ל לעולם יכנס אדם בכי טוב וכו' ומדוע הם נוסעים עכשיו, והשיבו שמוכרחים ליסע עכשיו מחמת מסחר, ונפרד מהם וליווה אותם עד הדלת, באמצע הדרך רואים הם אגמי רפש וביצות והתפלאו מאוד כי תמיד היו רגילים ליסע בדרך זו והכירו שאין זה כתמול שלשום בעוד הם תמיהים ראו מרחוק אור מאיר מביט, והלכו לשם וראו שיש שם חתונה, ובראש השלחן ישב זקן א' וכו' ושאל הזקן פאר וואסזשע טאנצט מען ניט, והשיבו המסובין ר' משהלי קאנסקוועליער אינגן, ואמר הזקן להביאו, והביאו אותו והתחילו לרקוד, ובאמצע הריקודין בא א' מהסט"א עם רומח מלובן באש, ונעצו בתוך גופו של ר' משהלי מקרבו ועד ראשו, וזרקו דרך תקרת הבית וכו' ואח"כ שאל הזקן פאר וואסזשע טאנצט מען ניט וכו' וקרת האה"ח מרת יסל"ע"ה בהרה"ח ר' יוסף יהודה הלוי זצ"ל הרה"ח ר' משה זצ"ל בהרה"ח ר' ישראל יעקב זצ"ל נדבט ע"י נכדו ה"ח, ולט"ר אבותיו ורבותיו זיע"א לע"נ הרה"ח ר' שמואל בנימין אליעזר זצ"ל בהרה"ח מרת יסל"ע"ה בהרה"ח מרת שרה ע"ה בהרה"ח ר' יעקב עקיבא זצ"ל לע"נ האה"ח מרת פרומעט ע"ה בהרה"ח ר' מאיר זצ"ל לע"נ האה"ח מרת רחל ע"ה בהרה"ח ר' חיים יחזקאל זצ"ל בהרה"ח ר' שלום צבי זצ"ל לע"נ האה"ח מרת שרה ע"ה בהרה"ח ר' יוסף יהודה הלוי זצ"ל

והביאו אותו עוד הפעם וכו' כך ה' ג' פעמים, ותמהו אנשים מאוד ושאלו את ר' משהלי מה זה אתך, והשיבם שהיה בדחן ועבר על עבירות וזה דינו רח"ל בכל לילה כמה פעמים אצל החיצונים האלו, ובקשם לכשיהיו אצל החוזה מלובלין זיע"א להזכיר אותו וכו' ויצאו מהבית ומצאו הדרך חזרה ללובלין ונכנסו להחוזה אמר להם הלא אמרתי לכם לעולם יכנס אדם בכי טוב וכו', נאר די וועלט מיינט דאך אז לית דין ולית דיין ח"ו אט זעהט איר אית דין ואית דיין.

רביה"ק זיע"א סיפר שאחד מתלמידי החוזה מלובלין זיע"א התחתן עם צדיק אחד בעת החופה לא נתרצה על סכום הנדוניא שהיה כתוב בכתובה ולא רצה לעשות החופה עד שיסכימו על הסכום שקבע, והיה סכסוך עד שעה מאוחרת בלילה, לבסוף נתרצה ועשו החופה, אחרי כך שאלו אותו על סיבת התעקשותו ואמר שהחוזה מלובלין זיע"א הבטיח אותו שיבא אליו ביום חופת בנו, ראה שלא בא, לכן עשה הדבר הזה כדי שלא יעשו החופה עד שיראה את בנו, בשעה מאוחרת בלילה בא, ושאל אותו למה התאחר, ואמר יען בעיר הזאת יש רבה מתנגדים ואינו אוהב להיות בין מתנגדים עד ששכבו לישן אז בא אל החופה.

עוד סיפר רביה"ק זיע"א שמן הישמח משה זיע"א לפני שנתקרב להחסידיים נסע להחוזה מלובלין זיע"א ובאמצע הנסיעה חשב בדעתו מדוע החסידיים תמיד שמחים והלא צריך להיות דואג ומיצר על גלות השכינה, ב. אחד מהבנים מעירו נסע לו מתנה קופת כסף של טאבאק למסור לחוזה זיע"א, ובאמצע הנסיעה חשב הלא כתיב כל המביא דורון לת"ח כאילו הקריב ביכורים ולא כתוב כל הנותן מתנה וכו', מזה משמע שגם המתנה הזו שלא אני הוא הנותן אלא המביא חשוב כאילו הקריב ביכורים, וגם חשב באמצע הנסיעה על מה שאמרו חז"ל הבא לטהר מסייעין אותו ולא אמר מסייע בלשון יחיד מפני שגם הצדיקים עוזרים להבא לטהר כך עלה בלבו ג' קושיות הללו, ובקש מהקב"ה שיורו לו דרך האמת ולבוא לידי הבנת הקושיא, והנה כשנכנס לקבל שלום מפני החוזה זיע"א ענה ואמר הרב משינויאו מדוע פניכם זעומים ואינם שמחים על אף שצריכים לדאוג וליצר על גלות השכינה אולם החובת הלבבות אמר צדיקים צהלתם בפניהם ודאגתם בלבם, ולמה אנו אומרים הדבר הזה כי אמרו ז"ל הבא לטהר מסייעין לשון רבים כי גם הצדיקים עוזרים, אח"כ כשנסר לו את קופת הטאבאק ואמר אנו מרגישים ריח של ביכורים אבל אין זה תימא אם הרב הוא הנותן והרב משינויאו הוא המביא כי הלא אמרו חז"ל כל "המביא" ולא אמרו כל הנותן כי גם המביא דורון של אחר הוא כאילו הקריב ביכורים, ואח"כ התקרב לעדת החסידיים והי' מגדולי תלמידי מן החוזה מלובלין זיע"א.

סיפור נורא מהגה"ק רבי אברהם גאלנטי זיע"א שהגיע לרבו האר"י הק' זיע"א ואמר ששמע עליו שידוע לקרות צורת הפרצוף לכן מבקש גיד עליו ריעו מה יש לו לתקנו ואמר לו האר"י הק' מורי ורבי יידי ויעי איך אוכל להסתכל עליך הרי הנך צדיק וקדוש ולא אבה האר"י הק' לשמוע אליו, ואמר לו הגה"ק רבי אברהם שאם יאבה להגיד לו ישבע לו עם השם הקדוש מכיון שהיה בעל מקובל גדול חוץ מגדולתו בתורה וכמ"כ היה עשיר גדול מאוד, ולא היה להאר"י הק' ברירה והסתכל בצורתו ואמר לו שיש עליו ספק גזל ולכן לא יתקבל תפלתו ונתפחד מאוד רבי אברהם והלך מיד למפעלו ונכנס ולקח עמו סכום גדול ושם על השלחן ואמר לפועליו קחו כל אחד את חלקו כי לא רצה שח"ו יכשל בספק גזל והפועלים לעומם מאושרים מקבלים את כל התשלום במלואו והם לא רוצים להגיע לפסוק גזל עד שנכנסה אחד מהפועלים אשה עניה ולקחה שתי מטבעות והלכה לה לדרכה, ואז חזר להאר"י הק' ושאל מה רואה כעת ואמר לו שכעת הוא נקי לחלוטין, והסיפור של האשה היא שהתחילה לעבוד באותו יום במקום ועבדה עבודה קשה מאוד ומצבה היתה דחוקה מאוד והרהרה בלבה על זה שלא קבלה די תשלום, ואמר אז רבי אברהם היות ואין אדם יודע כמה שיכול להכשל ולכן יזהר לעסוק בצרכי ציבור ולעזור להציבור כמה שיותר, ונסע לאתרא קדישא מירון וראה שגאלי קבורתם של התנא האלוקי רשב"י ורבי אלעזר בנו ורבי יצחק אינו מגודר וזה מקשה על הבאים להתפלל שם ולכן בנה את כל החצר הקדוש לרווחת הבאים להסתופף בצילא דרשב"י וזה עלה לו הון תועפות.

סיפור נורא מסופר על רבי יעקב אבעולפיא זיע"א שהגיע פעם אחת למן האר"י הק' ואמר לו האר"י הק' ידעתי בני ידעתי למה הגעת הרי אתה רוצה מכתב לאתנכ"י במצרים ואכן הכנתי כבר אבל דע לך שהנסיעה הזאת תהיה טובה גדולה, ואכן רבי יעקב נסע למצרים ובחזור נעצרו במדבר והפל לשינה עמוקה ובקושי העירו, ורצה לעלות על החמור ולא יכול ומיד נפל עליו עוד הפעם שינה עמוקה והחמור הלך עם כל השיירה ונשאר שם וכשהקיץ משנתו ראה מחזה נורא איך ששדים ומזיקים בדמות פרות דורכים על כמה אנשים אשר נראים כיהודים ומרוב הזעקה גם האדמה שמתחתם הודעזע עד שבאו לרבי יעקב ואמרו לו שהנך מתושבי צפת אנא אל תעמוד מגד נפשותינו כי חטאנו לך' ואם היה אנשים יודעים את מתיקות התורה הק' ומצותיו לא היו מניחים אפילו לרגע קט מהמצות ולא היו הולכים אחרי הבלי עולם הזה ובבקשה שחל להאר"י הק' יתבקש תשובה על ששמותינו אשר נדח ולא נותנים לנו מתן, ונדדעזע רבי יעקב וכשהגיע למן האר"י הק' סיפר לו את כל מצאתו בדרך ואמר לו שגייע למחר ויתן לו תשובה למחר הגיע ואמר לו כתיב לא תקיפו פאת ר'אשכם ולא ת'שחיתו פאת זקנכם הרה"ח של פאת ר'אשכם ולא ת'שחיתו היא פרו'ת אנשים האלו חטאו בנפשותם שגילו את פאותיהם וזקניהם ומהם ילמדו וכן עשו רח"ל ולכן הגיע הפרו'ת ודרכו על ראשם והיות ורבי יעקב משרשי נשמתם לכן צריך לעשות למען תיקונם ונתן לו האר"י הק' תיקון למען נשמתם וקיים את הכל ובאו האנשים האלו ואמרו שבתיקון הראשון נגאלו מהצרות ומהתיקון השני נכנסו לגיהנם ובהתיקון השלישי נכנסו לנן עדן ושם מאוד רבי יעקב על שזכה להציל נשמות ישראל ומאז נעשה מוכיח גדול.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל

לע"נ האה"ח מרת יסל"ע"ה בהרה"ח ר' יוסף יהודה הלוי זצ"ל הרה"ח ר' משה זצ"ל בהרה"ח ר' ישראל יעקב זצ"ל נדבט ע"י נכדו ה"ח, ולט"ר אבותיו ורבותיו זיע"א לע"נ הרה"ח ר' שמואל בנימין אליעזר זצ"ל בהרה"ח מרת יסל"ע"ה בהרה"ח מרת שרה ע"ה בהרה"ח ר' יעקב עקיבא זצ"ל לע"נ האה"ח מרת פרומעט ע"ה בהרה"ח ר' מאיר זצ"ל לע"נ האה"ח מרת רחל ע"ה בהרה"ח ר' חיים יחזקאל זצ"ל בהרה"ח ר' שלום צבי זצ"ל לע"נ האה"ח מרת שרה ע"ה בהרה"ח ר' יוסף יהודה הלוי זצ"ל